

Rubus is een groot plantengeslacht dat zowel fruitrassen als sierheesters kent. De toepasbaarheden met Rubus zijn daarom uiterst divers. Voor alle vier de seizoenen zijn er waardevolle soorten en cultivars te vinden met uiteenlopende eigenschappen.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionspictures.com

Het plantengeslacht Rubus telt circa 250 soorten die over vrijwel de gehele wereld voorkomen. Alleen in droge gebieden zijn ze niet te vinden en in de tropen zijn ze zeldzaam, daar groeien enkele vertegenwoordigers enkel hoog in de bergen. Van de 250 soorten zijn er maar een paar kruidachtig, het merendeel is houtachtig. Kenmerkend is dat de stengels vaak kortlevend zijn maar door steeds te verjongen, blijven de planten vitaal. Die stengels zijn vrijwel altijd voorzien van stekels, haken of borstels waardoor de planten onvriendelijk in onderhoud zijn. Ander kenmerk is dat de stengels meestal lang en slap zijn waardoor een niet geleide plant zich tot een ondoordringbare kluwen ontwikkelt. Daarbij zetten de uiteinden van de takken die de grond raken zich vaak vast met wortels om zo weer een op zichzelf staande heester te vormen. De Nederlandse naam van Rubus is (sier)braam of framboos. De fruitsoorten braam en framboos zijn de meest bekende en meest gekweekte Rubus. Siervormen van Rubus zijn relatief onbekend. De wetenschappelijke naam Rubus is de oude Latijnse plantennaam voor de braamstruik

DOORNLOOS

Bij de fruitrassen van Rubus draait het voornamelijk om framboos en braam. De framboos, *R. idaeus*, is een plant die in Nederland verwilderd voorkomt op lichte plaatsen in bossen en langs rivieren. Kenmerkend is het drietot vijftallige blad dat een witviltige onderzijde heeft. De soort heeft geen sierwaarde maar de talrijke cultivars spelen een belangrijke rol met hun fruitproductie. Wie frambozen voor productie wil aanplanten, doet er wijs aan om op de verschillende oogstperiodes te letten. Er zijn zomer- en herfstframbozen en het exacte oogstmoment kan per ras wisselen. Verschil tussen de twee groepen is dat zomerframbozen vrucht geven op takken van het

Rubus

Rubus kent fruitrassen én sierheesters

voorgaande groeijaar en herfstframbozen dit doen op takken van hetzelfde groeijaar. Bekende zomerrassen zijn de vroege 'Schönemann', de late 'Glen Clova' en 'Sirius' en de nog latere 'Malling Delight'. 'Zefa Herbsternte' is een bekende herfstframboos. Naast de traditionele rode frambozen zijn er ook cultivars met gele vruchten zoals 'Golden Everest'. *R. fruticosus* is de braam. De braam vormt scheuten die het eerste jaar groeien en het tweede jaar vrucht geven, daarna sterven ze meestal af. De dikste scheuten geven de meeste vruchten. De soort kent diverse cultivars waarvan 'Thorn-free' en 'Black Satin' doornloos, dus praktisch in onderhoud zijn. Ook bekend voor de vrucht zijn *R. x loganobaccus* 'Logan', *R. 'Tayberry'* en *R. phoenicolasius*, de Japanse wijnbes. De laatste vormt kleine tomaatrode vruchten die goed smaken maar de vruchtproductie is beduidend minder dan bij framboos en braam. Behalve nut heeft *R. phoenicolasius* ook sierwaarde. Alle takken en bladstelen zijn bezet met rode klierharen wat in de wintermaanden sterk opvalt.

BOOMGROEIERS

Rubus kent naast fruitleveranciers ook siervormen. Wie een grote tuin heeft, kan *R. x tri-*

del 'Benenden' aanplanten. Deze stekelloze braam vormt een forse heester tot 2 m hoogte. In het tweede jaar buigen de takken om waarna er over de gehele tak zuiver witte bloemen verschijnen. Die bloemen zijn circa 6 cm in doorsnee. *R. ulmifolius* 'Bellidiflorus' is eveneens een sterke groeier met sterk afhangelende twijgen die soms in bomen klimmen. Met hun stekels houden de twijgen zichzelf stevig vast. De lichtroze gevulde bloemen contrasteren fraai met het donkergroene loof. Kleiner blijvend maar wel flink uitgroeiend met ondergrondse uitlopers, is *R. odoratus*. Deze heester heeft opgaande twijgen die tot circa 1,5 meter hoogte komen. Het vijflobbige blad lijkt op dat van de druif maar voelt viltig aan. In de vroege zomer verschijnen talrijke purperroze open bloemen die licht geuren. Tot in september gaat de nabloei door. De bloemen zijn circa 5 cm in doorsnee. Tegenover het nadeel dat de woekerende groeiwijze kan zijn, staat het voordeel dat de plant nog goed bloeit op licht beschaduwde plaatsen. Nog noemenswaardig voor de winterperiode zijn onder andere *R. lasiostylus*, *R. cockburnianus* en *R. thibetanus*. Deze hebben twijgen met een opvallende zilverwitte was. *R. thibetanus* 'Silver Fern' heeft varenachtig loof in een donkergrijze tint.